

De aandeelhouder legt het bijtje †

*nieuws
legal, profit,*

30 september 2020

Ons erfrecht heeft weinig oog voor de continuïteit van een onderneming. Een éénmanszaak staat vaak gelijk aan discontinuïteit, daar waar een vennootschap al heel wat meer in haar mars heeft om te overleven na de dood van een aandeelhouder-bedrijfsleider.

Hebt u bij de geboorte van uw onderneming ook stilgestaan bij uw persoonlijk overlijden? Weet u wat er gebeurt met uw onderneming als uzelf het loodje legt? Welke instrumenten zijn er om de continuïteit van de onderneming te vrijwaren?

Is er ondernemingsleven na de dood?

De éénmanszaak is magere Hein

Bij een éénmanszaak is er geen scheiding tussen het privévermogen en het vermogen van de zaak. In tegenstelling tot een vennootschap valt er vooraf maar weinig te doen om de continuïteit van de éénmanszaak te garanderen.

Bij overlijden van de hoofdrolspeler van een éénmanszaak verzeilt de onderneming onverdeeld in handen van alle erfgenamen. Concreet verdeelt de wet de erfgenamen in vier orden volgens bloedverwantschap, waarbij de hogere orde de lagere uitsluit.

De meewerkende gehuwde partner let best op. Het sociaal statuut is dan wel gelijk aan dat van de hoofdrolspeler, de eenmanszaak op zichzelf heeft de partner echter nog niet in handen. Deze blijft behoren tot de erfenis na het overlijden van de hoofdrolspeler. De langstlevende echtgenoot heeft in ons recht echter wel een bijzonder statuut.

Voornoemde krijgt het levenslange vruchtgebruik op de nalatenschap en kan beslissen de zaak voort te zetten. Het vruchtgebruik omvat immers niet alleen de inkomsten van de zaak, maar ook het recht op het beheer ervan. De kinderen zitten vast en kwijnen weg met hun naakte eigendom. Willen de kinderen alleen de zaak voortzetten, dan kan de langstlevende echtgenoot verzaken aan het vruchtgebruik. De kinderen krijgen dan samen de volle eigendom in handen, maar nog steeds in onverdeeldheid. Een omschakeling naar een vennootschapsvorm kan hier de oplossing zijn.

Niemand kan immers gedwongen worden om in onverdeeldheid te blijven. Elke erfgenaam kan

dus eisen dat er een verdeling gebeurt. Al iedereen enkel zijn eigen zakken wil vullen en niemand werkelijk interesse heeft in de onderneming zal deze het hoekje omgaan.

De vraag is dan ook: hoe kan ik mijn onderneming van enige continuïteit verzekeren?

Continuïteit middels een testament of een schenking?

Ons erfrecht is een doorn in het oog wanneer het aankomt op de regeling van de nalatenschap middels schenkingen of testament. Indien de ondernemer zijn vermogen wenst over te dragen zal deze bij de opmaak van zijn testament of de schenking steeds rekening moeten houden met de wettelijke regeling aangaande de reserves van voorbehouden erfgenamen. Het gaat om het gedeelte van de nalatenschap dat dwingend aan een bepaalde naaste bloedverwant moet toekomen.

Het erfrecht kan de ondernemer beletten om bij testament op een geldige wijze een bepaalde voorkeur van overname uit te drukken of om tijdens zijn leven schenking te doen van zijn onderneming.

De reserves moeten worden gerespecteerd. Gebeurt dit niet, dan kan een benadeeld kind alsnog hun wettelijke reserve opeisen na uw overlijden. U alsdan nog in uw graf omdraaien heeft weinig zin.

Continuïteit middels de vennootschap en haar statuten

Het probleem van de onverdeeldheid kan worden opgevangen door een onderneming in een vennootschapsvorm onder te brengen. Zo slaat de onverdeeldheid, veroorzaakt door overlijden, niet meer op de onderneming zelf. De aandelen van de overledene zullen wel nog steeds in onverdeeldheid blijven.

Op dat ogenblik kunnen de statuten een handig instrument zijn om de continuïteit te verzekeren.

Lang leve het Wetboek van vennootschappen en verenigingen (WVV)

Men kan heel wat regelen in de statuten van de vennootschap.

Indien de enige bestuurder van de besloten vennootschap ook de enige aandeelhouder is, dienen de erfgenamen overeenkomstig de bepalingen van het WVV één of meer bestuurders aan te stellen. De statuten kunnen in een andersluidende regeling voorzien en bijvoorbeeld een bestuurder-opvolger benoemen of bepalen dat bij overlijden van de enige bestuurder elke aandeelhouder het recht zal hebben om een algemene vergadering bijeen te roepen, die een nieuwe bestuurder moet aanduiden.

Het WVV laat ook toe om een verschillend stemrecht te koppelen aan aandelen. Dit kan handig zijn voor een ondernemer die verschillende kinderen heeft en waarbij niet iedereen even

bekwaam is om het bedrijf verder te zetten. Door een verschillend stemrecht te koppelen aan de aandelen, kan de gelijkheid tussen kinderen behouden blijven. Het effectieve stemrecht kan dan gegeven worden aan diegene die het bedrijf verder zullen zetten.

Gunstregeling familiebedrijven

De Vlaamse decreetgever voorziet al een hele tijd in een gunstregeling voor de schenking van familiale ondernemingen en vennootschappen.

Wanneer u in Vlaanderen de aandelen van een familiale onderneming of vennootschap schenkt, is op die schenking onder bepaalde voorwaarden geen schenkbelasting verschuldigd. Mocht een bedrijfsleider overlijden voor hij kan schenken dan bestaat er onder diezelfde voorwaarden een verlaagd tarief in de erfbelasting (3% in rechte lijn en tussen partners, 7% tussen alle andere personen).

Ondanks een gelijklopende gunstregeling zijn pleiten hogergenoemde continuïteitsvoordelen in het voordeel van de onderneming die is ondergebracht in een vennootschapsvorm.

Voor meer informatie over de voorwaarden om van deze gunstregeling te genieten, verwijzen we u graag door.

Conclusie

Heeft u er al eens bij stilgestaan wat uw overlijden betekent voor uw éénmanszaak of vennootschap? Het loont zeker de moeite deze denkoefening te maken. Als u het bedrijf over de generaties heen wil laten voortbestaan, dient hier alvast aandacht aan gegeven te worden. Ondanks een gelijklopende fiscale gunstregeling op vlak van schenkbelasting pleiten de continuïteitsvoordelen in het voordeel van de onderneming die is ondergebracht in een vennootschapsvorm. Het hoeft geen betoog dat de statuten van de vennootschap dan mee de hoeksteen zijn.

aternio vindt er geen doekjes om. Wij helpen u graag verder met uw successieplanning. Contacteer ons tijdig.

Liese Leman